

ЦАГДААГИЙН ХЭСГИЙН БАЙЦААГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР НӨЛӨӨГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ЗАРИМ АРГА ЗАМ

ДХИС-ийн ЦС-ийн
ЦЭЗТ-ийн дэд профессор,
доктор (Ph.D), цагдаагийн
дэд хурандаа Б.Баянмөнх
*Дотоод хэргийн их сургууль,
Монгол Улс Цахим шуудан:*
bayanmunkh@uia.gov.mn

Товчлол. Цагдаагийн хэсгийн байцаагч нь цагдаагийн байгууллагын гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах үйл ажиллагаанд онцгой байр суурь эзэлдэг бөгөөд хүн ам, олон түмэнтэй хамгийн ойр дөт байж, дүүрэг, баг, хороо зэрэг засаг захиргааны нэгж, тодорхой объект хариуцан ажилладаг онцлогтой албан тушаал юм.

Энэхүү өгүүлэгт хэсгийн байцаагчийн үйл ажиллагааны зохион байгуулалтын шинэ хэлбэр болон судлаачийн хувьд үйл ажиллагааны үр нөлөөг дээшлүүлэх зарим арга зам, түүнийг хэрэгжүүлэх боломжийн талаар товч дурдсан болно.

Түлхүүр үг.

- Цагдаагийн хэсгийн байцаагч;
- Жишиг норматив;
- Багаар ажиллах зохион байгуулалтын хэлбэр;
- Техник хэрэгсэл, эд зүйл;

Үндсэн хэсэг. Анх 1975 онд хэсгийн байцаагч хэмээх албан тушаалыг бий болгосон үеэс өнөөг хүртэл хэсгийн байцаагчид нь хариуцсан нутаг дэвсгэртээ гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам сахиулах ажлыг хэрэгжүүлж, оршин суугчид, иргэдийн амгалан тайван байдлыг хангаж, амьдрах таатай орчныг бүрдүүлэх үүргийн хэрэгжүүлсээр иржээ.

Цагдаагийн байгууллагын зорилт, чиг үүргийн хэрэгжилт нь газар, хэлтэс, тасгийн бие бүрэлдэхүүний хамтын үйл ажиллагаагаар тодорхойлогддог бол тодорхой нутаг дэвсгэрийн нэгжийг хариуцан ажиллаж, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам сахиулах ажлыг өдөр тутам ард иргэдийн дунд зохион байгуулж, цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааг ард иргэдтэй холбож өгч байдгаараа хэсгийн байцаагчийн ажлын үр дүн тодорхойлогддог.¹

Хэсгийн байцаагч нь хариуцсан нутаг дэвсгэртээ гэмт хэрэг, захиргааны зөрчилтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам сахиулах ажлыг бие даан зохион байгуулагч гол хүч юм.

Хамгийн энгийн жишээ хэлэхэд хэсгийн байцаагч нь хариуцсан хэсгийнхээ нутаг дэвсгэрийн хэмжээ, хил зааг, гудамж талбай, цэцэрлэг, цэнгэлдэх хүрээлэн, үзвэр үйлчилгээний болон олон нийтийн бусад газар, гэр байшин, хашааны эзэмшигч, орох, гарах үүд хаалга, албан газар, байгууллага, дэлгүүр, ресторан, банкны салбар, касс, үнэт материалын агуулахын байрлал, тэдгээрийн ажиллах цаг, хамгаалалтын байдал, түүнчлэн төр, захиргаа, олон нийтийн байгууллагын хаяг, харилцаа, холбоо барих арга, гудамж замын нэвтрэх хэсэг, нийтийн тээврийн зорчих хэсэг, зогссол буудал, тээврийн хэрэгсэл, явган зорчигчдын нягтрал зэргийг урьдчилан судалж нарийн мэдсэн байвал зохино.²

¹ Гэмт явдалтай тэмцэх асуудал. 2014. №2. Б.Баянмөнх. Цагдаагийн хэсгийн үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалтын өнөөгийн байдал, цаашдын чиг хандлага.

² Ж. Долгорсүрэн. Монгол Улсын цагдаагийн эрх зүй. УБ. 2004. 114 дэх тал

Цагдаагийн хэсгийн байцаагчийн үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх дараахи 3 боломж байна гэж судлаачийн хувьд үзлээ. Үүнд:

1. “Цагдаагийн байгууллагын зарим ажил, үйлчилгээ, хангалтын жишиг норматив”-ыг дагаж мөрдөх.
2. Хороонд багаар ажиллах зохион байгуулалтын хэлбэрийг нэвтрүүлэх.

Нэг. “Цагдаагийн байгууллагын зарим ажил, үйлчилгээ, хангалтын жишиг норматив”-ыг боловсронгуй болгон дагаж мөрдөх.

Хорооны нутаг дэвсгэрийн хэмжээ, хүн амын тоонд тулгуурлан хэсгийн байцаагчийн тоог тогтоох асуудал олон жил яригдсаар Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны “Цагдаагийн байгууллагын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 153 дугаар тогтоолоор “Цагдаагийн байгууллагын зарим ажил, үйлчилгээ, хангалтын жишиг норматив”-ийг батлан “4000 хүн ам тутамд нэг хэсгийн байцаагч ажиллуулна”³ гэж жишиг нормативыг тогтоосон. ЦЕГ-ын даргын 2012 оны 11 дүгээр сарын 02-ны өдрийн 700 дугаар тушаалаар 2013 оноос эхлэн хүн ам, аж ахуйн нэгж, байгууллагын нягтаршил ихтэй хороодод гурав, бусад хороодод хоёр, бүгд 392 хэсгийн байцаагч, үүнээс Улаанбаатар хотод 271, аймгуудад 121 хэсгийн байцаагч ажиллуулж эхэлжээ.

Гэвч энэ норматив удаан үргэлжлээгүй бөгөөд ЦЕГ-ын даргын 2015 оны 5 дугаар сарын 21-ний өдрийн “Улаанбаатар хотын цагдаагийн газар, харьяа нэгж, дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсийн бүтцийн зураглал, орон тоо батлах тухай” Б/284 дүгээр тушаалаар нэг хороонд 1 хэсгийн байцаагч ажиллуулах болсон бөгөөд нийслэлийн 152 хороонд 154, орон нутагт 122, нийт улсын хэмжээнд 276 хэсгийн байцаагчийн орон тоо баталж, 116 хэсгийн байцаагчийн орон тоо хасаж, 138 хороо хариуцсан цагдаагийн орон тоо нэмсэн байдаг. Гэтэл томилсон цагдаа нарыг тухайн дүүргийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан хороон дээр нь ажлуулахгүй, албадан саатуулах байр, явган болон машинт эргүүл, жижүүрийн албан хаагч өвчтэй, чөлөөтэй, шилжсэн тохиолдолд уг орон тоог нөхөх байдлаар үүрэг гүйцэтгүүлэх нь их байна.

2019 оны 1-р сарын 1-ны байдлаар нийслэлийн 9 дүүргийн 152 хороонд 387453 өрхийн 1444.7 мянган хүн оршин сууж байгаа нь Монгол Улсын нийт хүн амын 45.3 хувийг эзэлж байна.⁴ Нийслэлийн хүн амын 786825 иргэн буюу 54.5 хувь, 212008 өрх буюу 54.7 хувь нь гэр хороололд, 657844 иргэн буюу 45.5 хувь, 175445 өрх буюу 45.3 хувь нь нийтийн орон сууцанд амьдарч байна.

2019 оны нийслэлийн хороодын хүн амын тоог 2014 онтой харьцуулан авч үзвэл:

Хүснэгт №1

№	Хүн амын тоо	Хорооны тоо		Өсөлт бууралт
		2014	2019	
1.	641-2103 хүн амтай	3	4	+33.3%
2.	2104-3353 хүн амтай	2	3	+50%
3.	3354-4328 хүн амтай	4	10	+1.5 дах

³<https://www.legalinfo.mn>. ЗГ-ын 2011 оны “Цагдаагийн байгууллагын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 153 дугаар тогтоол.

⁴ <http://ubstat.mn>. Нийслэлийн статистикийн газрын 2019 оны тоо мэдээ.

4.	4329-5029 хүн амтай	9	9	0%
5.	5030-6025 хүн амтай	15	22	+46.6%
6.	6026-7033 хүн амтай	18	22	+22.2%
7.	7034-8064 хүн амтай	20	16	-0.2%
8.	8065-9010 хүн амтай	20	19	-0.5%
9.	9011-10009 хүн амтай	11	14	+27.2%
10.	10010-11024 хүн амтай	8	13	+62.5%
11.	11025-12209 хүн амтай	13	10	-23%
12.	12210-13381 хүн амтай	8	9	+0.125%
13.	13382-14042 хүн амтай	4	6	+50%
14.	14043-15646 хүн амтай	4	4	0%
15.	15647-16668 хүн амтай	6	2	-25%
16.	16669-17125 хүн амтай	1	1	0%
17.	17126-18833 хүн амтай	4	2	-50%
18.	18834-20179 хүн амтай	1	1	0%
19.	20180-21299 хүн амтай	-	1	+100%
20.	21300-22449 хүн амтай	-	2	+200%
21.	22450-аас дээш хүн амтай	-	1	+100%

Дээрхи хүснэгтээс үзвэл хороодын хүн амын тоо жил ирэх тусам өсч, хэсгийн байцаагчийн ажлын ачаалал нэмэгдэх нэг хүчин зүйл болж байна. 2019 оны 1-р сарын 1-ны байдлаар нийслэлийн хэмжээнд нэг хэсгийн байцаагч хэдэн өрх, хүн ам хариуцан ажиллаж байсныг дүүрэг бүрээр гаргаж, дунджаар авч үзвэл:

Хүснэгт №2

№	Дүүрэг	Хороо	Өрхийн тоо	Хүн амын Тоо	1 хэсгийн байцаагч /дунджаар/	
					Өрх	Хүн амын тоо
1.	Хан-Уул дүүрэг	16	48940	178919	3058	11182
2.	Багануур дүүрэг	5	8569	29512	1713	5902
3.	Баянзүрх дүүрэг	28	95714	343619	3418	12272
4.	Налайх дүүрэг	7	10606	37608	1515	5372
5.	Сүхбаатар дүүрэг	20	38563	145335	1928	7267
6.	Баянгол дүүрэг	23	59536	226869	2588	9864
7.	Багахангай дүүрэг	2	1272	4399	636	2199
8.	Чингэлтэй дүүрэг	19	40017	157258	2106	8276
9.	Сонгинохайрхан дүүрэг	32	84236	321150	2632	10035
Нийт		152	387453	1444669	2549	9504

Дээрхи тоо мэдээнээс үзвэл нийслэлийн нэг хэсгийн байцаагч дунджаар 2549 өрхийн 9504 хүн амтай хороо хариуцан ажиллаж байна. Хамгийн цөөн өрх, хүн ам хариуцан ажиллаж байгаа нь Багахангай дүүргийн нэг хэсгийн байцаагч дунджаар 636 өрхийн 2199 иргэн, харин хамгийн олон нь Баянзүрх дүүргийн нэг хэсгийн байцаагч дунджаар 3418 өрхийн 12272 иргэнтэй хороо хариуцаж байна. БЗД-ийн 5-р хорооны хэсгийн байцаагч 6458 өрхийн 23536 хүн амтай хороо хариуцаж байна.

Нийслэлийн цагдаагийн газрын төвийн дүүргүүдийн цагдаагийн хэлтсүүдийн нэг хэсгийн байцаагчийн хариуцсан нутаг дэвсгэрийн хүн амын тоог дунджаар нь авч үзвэл:

Хүснэгт №3

№	Хэлтэс	Нэг хэсгийн байцаагч /дунджаар/
1	Баянгол дүүргийн цагдаагийн 1-р хэлтэс	7335
2	Баянгол дүүргийн цагдаагийн 2-р хэлтэс	9707
3	Баянзүрх дүүргийн цагдаагийн 1-р хэлтэс	11138
4	Баянзүрх дүүргийн цагдаагийн 2-р хэлтэс	9833
5	Сонгинохайрхан дүүргийн цагдаагийн 1-р хэлтэс	8736
6	Сонгинохайрхан дүүргийн цагдаагийн 2-р хэлтэс	7756
7	Чингэлтэй дүүргийн цагдаагийн 1-р хэлтэс	7760
8	Чингэлтэй дүүргийн цагдаагийн 2-р хэлтэс	8409
9	Хан-Уул дүүргийн цагдаагийн 1-р хэлтэс	10206
10	Хан-Уул дүүргийн цагдаагийн 2-р хэлтэс	6950
11	Сүхбаатар дүүргийн цагдаагийн 1-р хэлтэс	6168
12	Сүхбаатар дүүргийн цагдаагийн 2-р хэлтэс	6964
Дунджаар		8413

2019 оны нийслэлийн хороодын хүн амын тоог Засгийн газрын 2011 оны 153 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны жишиг норматив”-оор авч үзвэл өнөөдөр хоёр байцаагч ажиллах 54 хороо, гурван байцаагч ажиллах 18 хороо, дөрвөн байцаагч ажиллах дөрвөн хороо, нийт 129 байцаагчийн орон тоо дутагдалтай гэсэн судалгааны дүн гарч байна.

Хүснэгт №4

№	Дүүрэг	Хорооны тоо	Шинээр нэмэгдэх хэсгийн байцаагчийн тоо				Шаардлагатай орон тоо
			1	2	3	4	
1.	Хан - Уул	13	9	4	-	-	17
2.	Багануур	1	1	-	-	-	1
3.	Баянзүрх	23	7	8	4	3	47
4.	Сүхбаатар	8	7	1	-	-	9
5.	Баянгол	13	6	2	3	1	23
6.	Чингэлтэй	8	5	3	-	-	11
7.	Сонгинохайрхан	19	19		-	-	19
Нийт		85	54	18	7	4	129

Нийслэлийн нэг хороог нэг хэсгийн байцаагч хариуцан ажиллаж байгаа зохион байгуулалтын хэлбэр амьдралд нийцэмжгүй байгааг өмнө хэлсэн. Гэхдээ “4000 хүн ам тутамд 1 хэсгийн байцаагч ажиллуулна” гэсэн норматив бас сайн тохирохгүй байна. Хүн амын нягтаршил, нутаг дэвсгэрийн хэмжээ, эрүүгийн болон хэв журмын нөхцөл байдал, аж ахуйн нэгж, байгууллагын онцлог зэргийг харгалзан тодорхой нутаг дэвсгэр хариуцан ажиллах хувилбар боломжтой юм. Дүүргийн цагдаагийн газрын саналыг үндэслэн хэсгийн байцаагчид хариуцуулах нутаг дэвсгэрийн хил хязгаарыг тогтоох эрхийг Нийслэлийн цагдаагийн удирдах газарт өгөх нь зөв гэж үзэж байна.

Тэгвэл хэсгийн байцаагчдын ажлын ачаалал нилээд жигдэрэх боломжтой болно. Хэсгийн байцаагчийг унаа, интернет, дотоод холбоо зэргээр ээлж дараатай хангах, орон сууцны асуудлыг ч янз бүрийн аргаар шийдвэрлэх боломж дээшлэх юм.

Цагдаагийн хэсгийн байцаагч нар хороо бус харин тодорхой нутаг дэвсгэр хариуцахаар зохион байгуулах бидний санал болгож байгаа хувилбарыг дэс дараатай аажмаар хийж болно гэж бодож байна.

Хоёр. Багаар ажиллах зохион байгуулалтын хэлбэрийг турших.

Нийслэлийн дүүргүүдийн цагдаагийн хэлтсүүдэд хороо хариуцсан мөрдөгч, эрүүгийн мөрдөгч ажилладаг боловч бүгд хэлтсийнхээ төв байранд ажилладаг нь хороо хариуцсан алба хаагчдын ажлын уялдаа холбоо хангалтгүй байх нэг хүчин зүйл болжээ. Тиймээс хороо хариуцсан эрүүгийн мөрдөгч, мөрдөгч, зөрчлийн хэрэг бүртгэгч нарыг цагдаагийн хэсгийн байранд хэсгийн байцаагч, цагдаа, олон нийтийн цагдаагийн ажилтан нартай хамтад нь байрлуулах замаар хамтран нэг баг болж ажиллах нөхцөл боломжийг бүрдүүлмээр байна.

Ингэвэл хэсгийн байцаагч нар хариуцсан хорооныхоо эрүүгийн болон хэв журмын нөхцөл байдлыг мэдэрч ажиллах нь нэмэгдэж, улмаар мэдээлэлд суурилсан, олон нийтэд түшиглэсэн арга барилаар ажиллах боломж нэмэгдэх юм. Нэг хороонд хамтарсан багаар ажиллах энэхүү зохион байгуулалтын хэлбэрийг эхлээд цөөн хороонд туршиж болох юм.

Цагдаагийн хэсэгт хамтран ажиллах багт дараах алба хаагчид орж байна. Үүнд:

- хэсгийн ахлах байцаагч;
- хэсгийн байцаагч;
- хэсгийн туслах байцаагч;
- эрүүгийн мөрдөгч;
- мөрдөгч;
- зөрчлийн хэрэг бүртгэгч;
- олон нийтийн цагдаа зэргээс бүрдэх юм.

Одоо ажиллаж байгаа хэсгийн цагдаагийн оронд хэсгийн байцаагчийн туслах гэсэн албан тушаалыг шинээр оруулж байгаа бөгөөд бусад алба хаагчид нь өнөөдөр дүүрэгтээ сууж, өөр өөрсдийн үүргээ гүйцэтгэж байна. Хэсгийн ахлах байцаагч нь хэсгийн нийт алба хаагч нарыг удирдан гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах ажил, арга хэмжээг зохион байгуулах, нутгийн захиргааны болон аж ахуйн нэгж, байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулах ажил, арга хэмжээг зохицуулах үүрэгтэй ажиллана. Цагдааг туслах байцаагч болгосноор хэсгийн байцаагчийн туршлагатай нөөц бэлтгэхэд ач холбогдолтой.

Цагдаагийн хэсгийн шинэ байрны бүдүүвч зургийг олон талаас нь бодож төсөл маягаар танилцуулж байна. Энэхүү хэсгийн байр нь ойролцоогоор 119.92 м² талбай буюу нэг алба хаагч дунджаар 19.98 м² талбай ногдохоор бодсон.

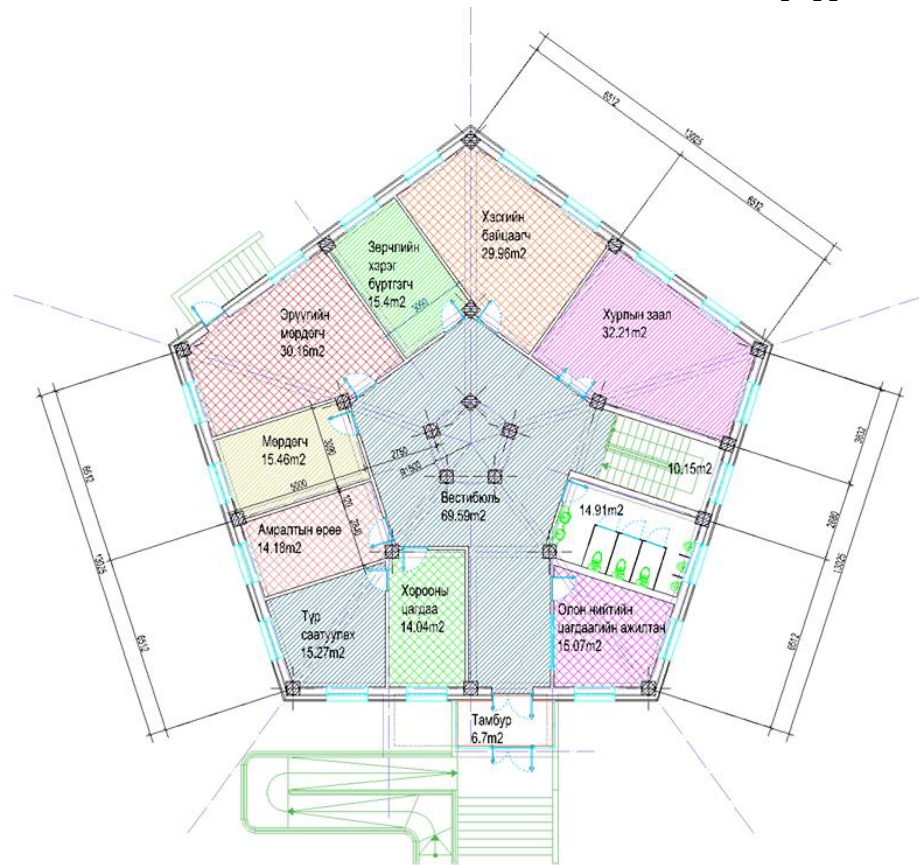
Цагдаагийн хэсгийн байрны бүдүүвч зураг /Төсөл/

1 давхарт:

- хэсгийн ахлах байцаагч – 32.21 м²
- хэсгийн байцаагч – 29.96 м²
- эрүүгийн мөрдөгч – 30.15 м²
- мөрдөгч – 15.46 м²
- зөрчлийн хэрэг бүртгэгч – 15.4 м²
- хэсгийн туслах байцаагч – 14.04 м²
- олон нийтийн цагдаагийн ажилтан - 15.07 м²
- хурлын заал – 32.21 м²

- амралтын өрөө 14.18 м²
- түр саатуулах байр – 15.27 м²
- 00-ийн өрөө – 14.91 м²
- Угтах хүлээлгийн өрөө буюу вестибюль 69.59 м²

Бүдүүвч №1

Зоорины давхарт:

- хураасан эд зүйл түр хадгалах өрөө - 62.17 м²
- бичиг баримт хадгалах архивын өрөө - 47.55 м²
- 2 авто машины граш – 133.93 м²

Цагдаагийн хэсгийн шинэ байрны бүдүүвч зураглалын зарим онцлог, давуу талуудыг авч үзвэл:

- иргэдийг хүлээн авч уулзах, урьдчилан сэргийлэх ажил, арга хэмжээ зохион байгуулах, хууль зүйн зөвлөгөө, туслалцаа үзүүлэх зориулалт бүхий хурлын бичил танхимтай;
- алба хаагч нартай уулзахаар хүлээж буй иргэдийн тав тухтай орчныг бүрдүүлэх зорилгоор төв хэсгийг тохижуулсан байх;
- эрүүгийн мөрдөгчийн ажлын онцлогоос хамаарч өрөөндөө дотор хэсгээс орж болохоос гадна гаднаас орж гарах хаалгатай байх;
- алба хаагчид цайны цагаараа амрах, хоол унд хийх боломжтой амралтын өрөөтэй;
- түр саатуулах байр гаргаж, хэсгийн туслах байцаагчийн хажуу өрөөнд хяналт тавих боломжтой шилэн цонх бүхий өрөөтэй;
- зоорьны давхарт хэсгийн үйл ажиллагаанд ашиглах автомашин байрлах гарааш, хураан авсан эд зүйл хадгалах өрөө, архивын өрөөтэй байвал зүгээр гэж тооцсон.

Хэсгийн байрны аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор цонх нь хамгаалалттай, байр нь дохиоллын хамгаалалттай, галын аюулгүй байдлын дохиоллын систем болон унтраах хэрэгсэлийг өрөө бүрт байршуулж, камераар тоноглогдсон байна.

Хэсгийн байр нь цахилгаан, дулаан, агааржуулалтын систем, усан хангамж, сантехникийн шугам сүлжээнд холбогдсон байхаар тооцсон болно.

Мэдээллийн самбар нь цагдаагийн хэсэг үйл ажиллагаагаа сурталчилах, иргэдтэй холбоо тогтоох, нөгөө талаараа ажлын ачааллыг бага боловч бууруулах, шаардлагатай мэдээллийг иргэдэд хүргэхэд нөлөө үзүүлнэ гэж үзэж байна.

Цагдаагийн хэсгийн мэдээллийн самбарт дараахи агуулга бүхий мэдээллүүдийг багтаасан байна. Үүнд:

- цагдаагийн хэсгийн байранд ажиллаж байгаа алба хаагчдын нэр, цол, албан тушаал, утасны дугаар;
- хэсгийн байцаагчийн ажлын цагийн хуваарь;
- иргэдийг хүлээн авч уулзах өдөр ба цаг;
- иргэдээс өргөдөл, гомдол, мэдээлэл хүлээн авах журмын мэдээлэл;
- нутаг дэвсгэрийн зураг /нутаг дэвсгэрийн хил хязгаарыг тэмдэглэсэн карт схем ба зураглал/;
- эрэн сурвалжлагдаж буй этгээд болон эд зүйлийн талаарх мэдээлэл.

Мэдээллийн самбар доторхи мэдээллийн агуулгыг долоо хоног бүр шинэчилж байх шаардлагатай бөгөөд самбарын ашиглалтанд хэсгийн ахлах байцаагч хяналт тавьж ажиллана.

Өнөөгийн хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа “Хэсгийн байцаагчийн ажлын заавар”⁵-т шаардлагатай эд зүйлийн жагсаалт тусгаагүй байдаг.

Монгол Улсын Засгийн газрын 1992 оны 3 дугаар сарын 13-ны өдрийн “Цагдаагийн байгууллагын хэсгийн төлөөлөгч, байцаагч нарын ажлын нөхцөлийн тухай” 43 дугаар тогтоолд “Цагдаагийн байгууллагын сум, хороо хариуцсан хэсгийн төлөөлөгч, байцаагч нарыг албан ажлаа явуулахад нь шаардагдах ажлын байр, тээврийн хэрэгслээр хангах, цахилгаан, дулааны зардлыг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэх, хойшлуулшгүй ажилд хэрэглэх шатахууны лимит тогтоож олгох, хариуцсан дэвсгэрт нь байр, сууцаар хангах арга хэмжээ авах”⁶; Засгийн газрын 2000 оны 6 дугаар сарын 21-ны өдрийн “Цагдаагийн байгууллагын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 94 дүгээр тогтоолд “Сум, хороонд ажиллаж байгаа цагдаагийн алба хаагчийн эхнэр (нөхөр)-ийг ажлын шаардлагаар цагдаагийн туслах ажилтнаар хуульд нийцүүлэн томилон ажиллуулбал уг алба хаагчийн сарын үндсэн цалингийн 50 хүртэл хувьтай тэнцэх хэмжээгээр сар тутам цалинжуулж байх, цагдаагийн алба хаагчдын цалин урамшууллыг нэмэгдүүлэх, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, ажиллах нөхцөл бололцоог сайжруулах, уналга, холбоо, техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээг жил бүрийн төсөвт тусган хэрэгжүүлж байх”⁷-ыг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даалгажээ. Гэвч Засгийн газрын тогтоолын дээрхи заалт хэрэгжиж чадаагүй байна.

Нийслэл, аймагт Засаг даргын дэргэдэх цагдаагийн газар, хэлтэс гэж байсныг 2013 оны Цагдаагийн албаны тухай хуулиар төвлөрсөн удирдлагатай болгон нийслэл, аймаг дахь цагдаагийн газар, хэлтэс болгосноор цагдаагийн газар, хэлтсийн төсөв аймаг, нийслэлийн төсвөөс ЦЕГ-ын төсөвт шилжиж Засгийн газрын дээрхи заалтууд биелэхэд нэг саад болсон.

⁵ Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагаанд холбогдох эрх зүйн баримт бичгийн эмхтгэл. УБ. 2008. 425-430 дахь тал

⁶ <https://www.legalinfo.mn/law/details/5518?lawid=5518>

⁷ <https://www.legalinfo.mn/law/details/5529?lawid=5529>

Өөрөөр хэлбэл төсөвтэй харьцдаггүй байгууллагад аймаг төсвөөсөө зарцуулах боломж хязгаарлагдмал байна.

Хэсгийн байцаагчид байвал зохих байр, тээврийн хэрэгсэл, техник тоног төхөөрөмж, тавилга, эд зүйлийн жагсаалт болон ашиглалтын жишиг нормативыг Засгийн газраар батлуулбал шаардагдах төсөв хөрөнгийг төсөвт тусгах боломж нэмэгдэнэ. Хэсгийн байранд ажиллах нийт алба хаагчдад байвал зохих техник хэрэгсэл нь нэг улсад үйлдвэрлэсэн, ижил үзүүлэлт бүхий хүчин чадалтай байх, эд зүйл нэг ижил загварын байх, мөн ашиглалтын хугацааг болон стандарт тогтоож өгөх замаар шаардлага хангахгүй техник хэрэгсэл, эд зүйлсээр хангахыг таслан зогсоох боломжтой. Бид хэсгийн тээврийн хэрэгсэл, компьютер, дагалдах тоног төхөөрөмж, программ хангамж болон тавилга, эд хогшлийн жагсаалтыг шинээр гаргаж, алба хаагч бүрийг хангах боломжийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Дүгнэлт. Хэсгийн байцаагчийн үйл ажиллагааны үр нөлөөг дээшлүүлэхийн тулд зохион байгуулалтын зарим шинэ хэлбэрийг нэвтрүүлэх боломжийг судлах шаардлагатай байна.

Нийслэлийн хороо хариуцсан цагдаагийн хэсгийн байцаагч нарын хариуцаж буй нутаг дэвсгэр, хүн ам, ажлын ачаалал хэт их ялгаатай байна. Эргүүл, шалгалт, урьдчилан сэргийлэх ажил зэрэг олон ажил хорооны хэсгийн байцаагчийн ажлын ачаалал, цаг заваас шалтгаалан олон хороонд жинхэнэ ёсоор хийгдэж чадахгүй байгаа нь тулгамдсан асуудал болсон байна.

Нийслэл хотод нэг хороог нэг байцаагч хариуцаж байгааг өөрчлөх зайлшгүй шаардлага байна. Мөн цагдаагийн алба хаагчид багаар ажиллах хувилбарыг нэвтрүүлбэл ажлын үр дүн дээшилж, гэмт хэрэг, зөрчил буурна гэж үзэж байна.

Түүнчлэн цагдаагийн хэсгийн байрны шинэ загварыг бий болгох замаар алба хаагчдын багаар ажиллах боломжийг бүрдүүлэх, нөгөө талаараа ажлын нөхцөл сайжрах, иргэдээс цагдаагийн байгууллага, алба хаагчдад хандах нөхцөл боломж ч дээшилэх болно гэж үзэж байна. Мөн байвал зохих техник хэрэгсэл, эд зүйлийн жагсаалтыг гаргаж, жишиг нормативыг тогтоох шаардлагатай байна.

Санал.

1. Нийслэл хотод нэг хороог нэг байцаагч хариуцаж байгааг өөрчилж, хороо хариуцсан цагдаагийн бусад төрөл мэргэжлийн алба хаагчдыг багаар ажиллах боломж нөхцлийг бүрдүүлж, нэг хороонд туршиж үзэх;
2. Хэсгийн байцаагчийн үйл ажиллагаанд шаардлагатай техник хэрэгсэл, эд зүйлийн жагсаалтыг гаргаж, жишиг нормативыг тогтоох өгөх;
3. “Цагдаагийн хэсгийн мэдээллийн самбар”-ыг шинээр нэвтрүүлж, хорооны иргэдэд нэн шаардлагатай мэдээллийг самбараар дамжуулан хүргэх боломжийг бий болгох;
4. Цагдаагийн хэсгийн байцаагч бүр нэрийн хуудастай болж, өөрийгөө хариуцсан хорооны иргэдэд өөрийгөө таниулах, хамтарч ажиллах боломжийг бүрдүүлж өгөх;